

GIACOMO
PUCCINI

marija barbieri

Je li Giacomo Puccini (1858. - 1924.) Verdijev nasljednik - kako se često tvrdi - teško je reći. Geniji nemaju nasljednika. Savršenstvo Rigoletta ne može se ponoviti kao ni grandioznost Otella, a ni Gianni Schicchi, ma kako duhovit i šarmantan bio, daleko je to od univerzalnosti Falstaffa. No jedno je nesporno, ljepota Puccinijeve melodike nastavlja tradiciju belkanta, umijeće orkestracije ravno je onome najvećih njemačkih majstora, smisao za scenu neponovljiv. A popularnost?! Teško mu je naći suparnika.

Puccini rođen je 1858. godine u Lucci, u Toskani, u obitelji glazbenika. Po prirodi stvari, kad završi glazbeni nauk, trebao je naslijediti od oca mjesto mjesnog orguljaša i kapelnika. S četrnaest godina već je svirao orgulje, a sa šesnaest je počeo davati sate glazbe i skromnom zaradom kupovati note. S dvadeset je skladao Motet i Credo iz kojih će zatim nastati Misa u As-duru. Nazočnost jednoj izvedbi Aide u Pisi (zbog čega je propješačio tridesetak kilometara) pobudila je u njemu želju da se posveti operi, a za to je bio potreban temeljit studij. Godine 1880. položio je s izvrsnim uspjehom prijamni ispit na Konzervatoriju u Milanu. Skladbom Capriccio sinfonico ga je 1883. i završio. A onda se posvetio operi.

Prva opera *Le Villi* nije primljena na natječaju izdavačke kuće Sonzogno, ali zahvaljujući prijateljima, djelo je uspješno praizvedeno 1884. u Teatru del Verme u Milanu, što je navelo drugog izdavača, Giulija Ricordija, da je otkupi i od mladog skladatelja naruči drugu operu. Susret s Ricordijem znatno je utjecao na Puccinijev život i karijeru. Uvjeren u njegovu nadarenost, Ricordi ga je mudro savjetovao i vodio. Puccini se družio s prijateljima *scapigliatima*, mladim umjetnicima intelektualne avangarde koji su težili novom, romantičnom kulturnom smjeru. No trebalo je proći još nekoliko godina do njegove potpune afirmacije.

Neuspjeh *Edgara*, rađenog prema drami u stihovima Alfreda de Musseta, zamalo je obeshrabrio Ricordija. Ipak je pružio Pucciniju još jednu priliku. Tako je nastala *Manon Lescaut* prema romanu opata Prévosta, uz suradnju petorice libretista, od kojih nijedan nije želio preuzeti autorstvo. Praizvedena 1893. godine u Teatru Regio u Torinu, naišla je na dobar prijam publike i kritike (što je bila prava rijetkost za praizvedbe Puccinijevih opera). U njoj je Puccini već pokazao posebnu osjetljivost za oblikovanje lika žene, duboko je uranjao u njezinu psihologiju i osjećao njezinu stalno prisutnu, iskonsku težnju da se žrtvuje u ime predane ljubavi. Za *Manon* će s manje ili više uspjeha u početku, ali s potpunim priznanjem u bliskoj budućnosti, slijediti protagonistice *La Bohème* 1896. godine, kad je počela i njegova suradnja s Arturom Toscaninijem (1867-1957), često prekidana, ali neovisno o tome vrlo čvrsta i plodna, *Tosce* 1900., *Madame Butterfly* 1904., opere *La fanciulla del West* (Čedo zapada) 1910., *La Rondine* (Lastavica) 1917., *Il tabarro* (Plašt), *Suor Angelica* (Sestra Angelica) i *Giannija Schicchija* 1918. te *Turandot*,

posmrtno 1926. godine. Osam dana poslije *Manon Lescaut* u Torinu, u Scali je praizveden Verdijev *Falstaff*. Kao da je osamdesetogodišnji genij simbolično predao dio talijanskoga opernog naslijeđa svojem četrdeset pet godina mlađem sunarodnjaku.

S *La Bohème* je počela Puccinijeva suradnja s izvrsnim libretistima, Luigijem Illicom i pjesnikom Giuseppeom Giacocom. Zahtjevan kao i Verdi, Puccini je vrlo precizno izražavao svoja traženja i nesmiljeno ustrajavao na njima. Stvarao se njegov stil. Imao je nepogrešiv osjećaj za zakonitost tijekom dramske radnje, koju je vješto prekidaio izljevima melodike u pretežito lirskim arijama i duetima, ali to nije nimalo utjecalo na slijed radnje, nego se čvrsto stapalo u nedjeljivu cjelinu. Postigao je savršenu ravnotežu riječi, glazbe i scene. I izvanredno je vladao orkestrom s kojim je mogao stvoriti svaki ugođaj mjesta radnje i eksplicirati svaku emocionalnu situaciju. Stekao je slavu i bogatstvo i mogao je sebi priuštiti raskošne praizvedbe svojih opera. Umro je u Bruxellesu nakon neuspjele operacije raka grla 29. studenoga 1924. godine.

U vrijeme kad je talijanskom scenom vladao verizam, Puccini je kao jaka umjetnička osobnost pošao vlastitim putem. U *La Bohème* je već stvorio samosvojan i prepoznatljiv stil. Djelo se temelji na romanu Henryja Murgera, a skladatelj je s mnogo topline glazbeno i scenski prikazao siromašni svijet pariških boema. Kako je rekao veliki glazbenik i operni znalac, naš Boris Papandopulo, opera traži bogatstvo i sjaj, a jedina čija se radnja događa u siromaštvu a genijalna je, to je Puccinijeva *La Bohème*. Hrabro je kročio dalje. Tosca Victoriena Sardoua, oličenje operne dive i ljubomorne žene, dobila je novu dimenziju. Prikazao je zacijelo najveću

tragediju napuštene žene i majke leptirice Cio-Cio-San, ravne likovima antičke tragedije. Kakva glupa primjedba o sladunjavosti te glazbe! To može reći samo onaj tko je ne razumije i ne osjeća. Otišao je i korak dalje u istraživanju novih glazbenih prostranstava, stigao u ambijent dalekog Zapada i prikazao čedo Zapada, hrabru Minnie, posve drugačiju od prethodnih heroina. Ona će se izboriti za život, a nova skladateljeva junakinja vladat će sudbinom. Tako je nastala veličanstvena *Turandot* prema istoimenoj dramskoj bajci Carla Gozzija (koju je prema autorovim nacrtima dovršio Franco Alfano); donijela je neslućeno bogatstvo instrumenata i instrumentacije. A iz toga kolopleta različitih likova i događanja izvirale su besmrtne melodije, najčešće tenorske, čak možda i više nego sopranske, iako su upravo soprani Puccinijevi najbogatiji likovi.

Puccini se prepuštao isključivo vlastitom doživljaju glazbe i drame u njoj. Naravno, nije mogao posve zanemariti verizam koji je osvajao svjetske pozornice, kao što nije mogao ni ostati imun na događanja u europskoj glazbi onoga vremena, ali nije pao ni pod čiji utjecaj i nijednome se smjeru nije priklonio. Ostao je svoj i prepoznatljiv i našao vlastito visoko mjesto u povijesti glazbe.

Diskografija:

Od niza izvrsno snimljenih opera izdvojimo ovdje tek *Madamu Butterfly* – R. Tebaldi, C. Bergonzi, Santa Cecilia, T. Serafin (DECCA 411634) i *Toscu* – M. Callas, G. di Stefano, T. Gobbi, V. de Sabata (EMI 556 304), a za širi pregled diskografije pogledajte članak u našoj fonoteci – [G. Puccini: Izbor iz opernog opusa.](#)